

у встановленні обставин, пов'язаних з використанням комп'ютерно-технічних засобів, інформації та програмного забезпечення, виявленні інформації та програмного забезпечення, що містяться на комп'ютерних носіях, встановленні фактів та способів передачі (отримання) інформації в телекомунікаційних системах, встановлення фактів та способів доступу до систем, ресурсів та інформації у сфері телекомунікацій тощо. Тому, з огляду на все більше поширення інформаційних технологій, не слід відкидати питання про комп'ютерно-технічну експертизу під час розслідування злочинів у сфері публічних закупівель.

Звісно, особливості проведення кожного з видів експертиз обумовлені специфічністю об'єктів дослідження, що відображають обставини злочинного діяння. Найчастіше саме виявлені експертами докази стають основними у досудовому розслідуванні злочинів у сфері публічних закупівель.

Список використаної літератури:

1. Волобуєв А. Ф. Економічні злочини: поняття та проблеми розробки методик розслідування. *Актуальні проблеми держави і права*. 2003. Вип. 20. С. 35-39.
2. Гончаренко В. Г. Експертизи в судовій практиці / В. Г. Гончаренко, В. С. Бергер, Л. П. Булига та ін. Київ : Юрінком Інтер, 2004. 388 с.
3. Меденцев А. М. Експертизи при розслідування злочинів у сфері державних закупівель. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2015. Вип. 13, т. 2. С. 109-111.

Ключові слова: публічні закупівлі, розслідування злочинів, судові експертизи, злочини у сфері публічних закупівель.

Ключевые слова: публичные закупки, расследование преступлений, судебные экспертизы, преступления в сфере публичных закупок.

Key words: public procurements, investigation of crimes, judicial examination, crimes in public procurement.

ГУПАЛЮК АЛІНА СЕРГІЇВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри криміналістики*

ЗЛОЧИННА ДІЯЛЬНІСТЬ КРИЗЬ ПРИЗМУ КРИМІНАЛІСТИКИ

Людська діяльність різноманітна у своїх проявах, один з яких – злочинна діяльність. Поняття «злочинна діяльність» використовується в основному для зручності під час опису тих чи інших кримінально-правових питань, а не для проникнення в її сутність, незважаючи ні на етимологічне, ні психологічне, ні філософське її тлумачення. До того ж часто роблять акцент на тотожності понять «злочин» і «злочинна

діяльність». Однак ці поняття не тотожні і не взаємозамінні, але ж, безперечно пов'язані між собою.

Для прикладу, лише порівняно недавно феномен злочинної діяльності став цікавити кримінологів, а відповідний термін – зустрічатися в кримінологічних дослідженнях. З кримінологічних позицій під злочинною діяльністю розуміється не тільки «наявність системи певних злочинних діянь, але й цілеспрямований пошук особистістю соціальних позицій для реалізації злочинних задумів, створення придатних для цього умов, розвиток у процесі самовиховання якостей, що відповідають поведінці, яка забороняється кримінальним законом (негативне ставлення до виконання правових розпоряджень, моральних вимог суспільства і т.п.)».

Криміналістична наука використовує поняття злочинної діяльності набагато частіше, хоча його зміст, структура і значення для теорії і практики мають досить загальний, не завжди визначений характер. Нерідко про злочинну діяльність лише згадується в контексті положень, що стосуються методики розслідування, але її зміст не розшифровується, або пояснюється мимохідь і неоднозначно. Так В. В. Клочков і В. О. Образцов розглядають злочин як об'єкт криміналістики й указують на те, що він є різновидом або специфічним видом людської діяльності, яку називають злочинною, тобто являє собою «процес взаємодії злочинця і навколишнього середовища, що породжує зміни, які мають значення для встановлення істини в кримінальному провадженні» [2, с.44]. Але аналізувати злочин із погляду особливого випадку людської діяльності – ще не означає розкрити криміналістичні аспекти змісту злочинної діяльності. Крім того, автори фактично ототожнюють злочин, злочинну діяльність і злочинну поведінку.

Вивчення злочинної діяльності не повинно обмежуватись аналізом скоєних злочинів, що базується на таких характеристиках, як причини, умови, форми та фактори злочинності. Розроблення цієї проблеми має набагато ширші масштаби. Вона включає в себе принципи та форми організаційної структури злочинних формувань, принципи та методи комплектування та підготовки їх «кадрів», напрямки та форми функціонування злочинної діяльності, її способи і тактичні аспекти, що існують і мають значення як під час підготовки і скоєння злочинів, так і під час вчинення протидії розслідуванню.

Уточнюючи позиції, виходячи з яких варто вивчати злочинну діяльність, Р. С. Белкін вважає, що «криміналістика акцентує увагу на функціональній стороні протиправної діяльності, на тій системі відносин і дій, які утворюють те, що нерідко називають механізмом злочину» [1, с.67]. Інакше кажучи, криміналістику цікавить тільки частина системи «злочинна діяльність» – її механізм. Проте в цьому разі потребує додаткового роз'яснення зміст терміна «механізм злочину». Досліджуючи криміналістичні аспекти злочинної діяльності, В. Я. Колдін пише, що криміналістика вивчає не тільки дії злочинця з вчинення злочину, але і його дії з підготовки і приховування злочину, а також усі його дії та дії інших осіб (потерпілого, свідків), пов'язані з розслідуванням злочинів. Однак його не задовольняє застосування до цієї системи дій

злочинця поняття «злочинна діяльність», і пропонується вживання у такому випадку терміна «механізм розслідуваної події» як більш широкого [3,с.65]. Проте залишається незрозумілим, що він розуміє під злочинною діяльністю і яке криміналістичне значення її вивчення. В останні роки криміналістичні аспекти дослідження злочинної діяльності стали привертати дедалі більшу увагу українських криміналістів, що свідчить про новий етап пізнання названого об'єкта криміналістики і дозволяє розраховувати на сприятливі результати в галузі розроблення ефективних тактичних і методичних науково обґрунтованих рекомендацій.

Варто зазначити, що крім поняття «злочинна діяльність» у літературі зустрічається і поняття «злочинна поведінка». У філософській, психологічній і юридичній літературі немає однозначного уявлення про спільне та відмінне при зіставленні названих понять. Складність полягає в тому, що вони не можуть бути порівняні як частина і ціле, а є пересічними, іноді збігаються, а іноді доповнюють один одного за змістом, іноді відтінюють якісь сторони людської активності. Тому потрібно виділити спільне та відмінне в названих термінах. Як уже відзначалося, діяльність завжди усвідомлено виражає певний суспільний зміст. Під поведінкою в широкому значенні розуміється сукупність вчинків, що здійснюються суб'єктом для реалізації певних функцій і потребують його взаємодії із середовищем. Не завжди поведінку можна назвати діяльністю. Так в осіб, що страждають на психічні захворювання, відсутня діяльність у вищезазначеному розумінні, а є лише поведінкові акти, поведінка розглядається як об'єктивізація їхньої психіки. Діяльність же передбачає об'єктивізацію свідомості [4,с.103]. Не можна назвати діяльністю інстинктивну поведінку людини, окремі імпульсивні вчинки, які не охоплені або частково охоплені свідомістю (у стані фізіологічного чи патологічного афекту, сильного алкогольного чи наркотичного сп'яніння, важкого хворобливого стану). У такому розумінні поняття поведінки ширше діяльності, тому що містить у собі систему дій, вчинків, які усвідомлюються чи не усвідомлюються особою. Необхідно відзначити, що криміналістику цікавлять не тільки усвідомлені дії злочинця, але й дії, що вчинені ним підсвідомо: імпульсивні та афективні. Крім того до них слід додати неконтрольовані свідомістю навички і звички, а також поведінку злочинця, що передуює вчиненню злочину і настає за ним, оскільки вони можуть зумовлювати відповідну слідчу картину, містити ідентифікаційні ознаки та підстави для висування слідчих версій про обставини злочину й особистість злочинця — і використовуватися як непрямі докази. Разом із тим поведінку можна розглядати як систему дій, що спостерігається зовні, тобто зовнішнє виявлення діяльності або процес взаємодії людини з навколишнім середовищем, опосередкований її внутрішніми спонуканнями і руховою активністю.

Звичайно, зазначені питання з дослідження поняття злочинної діяльності в криміналістиці не є вичерпними. Криміналістичний аналіз даного поняття повинен постійно поглиблюватися з метою

значного підвищення ефективності методичних і тактичних рекомендацій, що розробляються криміналістикою.

Список використаної літератури:

1. Белкин Р. С. Курс криминалистики: Учеб. пособие для вузов. — 3-е изд., доп. — М.: ЮНИТИДАНА, Закон и право, 2001. — С. 67
2. Клочков В. В., Образцов В. А. Преступление как объект криминалистического познания / / Вопросы борьбы с преступностью. — М., 1985. — Вып. 42. — С. 44-54.
3. Колдин В. Я. Криминалистическое знание о преступной деятельности: функции моделирования / / Советское государство и право. — 1987. — № 2. — С. 65.
4. Тищенко В. В. Криминалистические аспекты изучения преступной деятельности / / Проблемы изучения государства и права Украины: Темат. сб. науч. трудов. — К., 1992. — С. 103-109.

Ключові слова: злочин, людська діяльність, злочинна діяльність, злочинна поведінка, механізм злочину.

Ключевые слова: преступление, человеческая деятельность, преступная деятельность, преступное поведение, механизм преступления.

Key words: crime, human activity, criminal activity, criminal behavior, mechanism of crime.

ЧЕРНОВ ОЛЕКСАНДР ВІТАЛІЙОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри криміналістики*

КРИМІНАЛІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ СПОСОБІВ ВЧИНЕННЯ УМИСНИХ ВБИВСТВ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ВИБУХОВИХ ПРИСТРОЇВ

Дедалі частіше у зв'язку із нестабільною політичною ситуацією та соціально-економічними умовами в нашій країні, що склалася внаслідок внутрішніх проблем та ведення воєнних дій на Сході України, досить гостро постає питання щодо незаконного обігу вибухових пристроїв. Як наслідок цього, з'являється проблема пов'язана із зростанням кількості вчинених злочинів проти життя і здоров'я особи за допомогою застосування таких незаконно набутих вибухових пристроїв. В даному контексті, питання підіймається досить гостро, оскільки саме працівники правоохоронного органу є тією групою осіб, що знаходиться у безпосередньому контакті із представниками кримінального світу, наслідком чого, вони є найбільш вразливою категорією жертв щодо вчинення проти них таких злочинів.

Вчинення умисних вбивств працівників правоохоронного органу за допомогою вибухових пристроїв відрізняється від інших злочинів